

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra humanitních věd

Bakalářská práce

**Horizontální spolupráce obcí – případová studie městysu
Chudenice**

Markéta Vondrová

© 2016 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Markéta Vondrová

Veřejná správa a regionální rozvoj

Název práce

Horizontální spolupráce obcí – případová studie městysu Chudenice

Název anglicky

Horizontal Cooperation of Municipalities – The Case Study of Municipality Chudenice

---

Cíle práce

Cílem práce je ověřit uplatnitelnost teorie horizontální spolupráce obcí v českých podmínkách při interpretaci významu kooperačních aktivit vybrané municipality. Dílčím cílem práce je popsat a v teoretickém kontextu posoudit smysl spolupráce městysu Chudenice s jinými obcemi.

Metodika

Bakalářská práce je pojata jako případová studie. Objektem výzkumu je městys Chudenice. Subjekty jsou jednotlivé formy spolupráce této obce v rámci jejího rozvoje. Východiskem práce jsou závěry studií, které byly realizovány zejména prostřednictvím Sociologického ústavu, AV (především práce Zdenky Vajdové, Daniela Čermáka a Michala Illnera). Základní výzkumná otázka se táže na možnost využití těchto závěrů při interpretaci charakteru spolupráce obce Chudenice. Data budou získána zejména prostřednictvím nestandardizovaných rozhovorů s představiteli jednotlivých forem spolupráce, studiem dostupných dokumentů a dat Českého statistického úřadu.

Doporučený rozsah práce

30-40 stran

Klíčová slova

partnerství, obec, územní samospráva, spolupráce obcí, participace občanů, dobrovolný svazek obcí, Mikroregion Běleč, místní akční skupina, regionální rozvoj, Chudenice, zastupitelstvo

---

Doporučené zdroje informací

BALÍK, S., 2009. Komunální politika-Obce, aktéři a cíle místní politiky. 1 vyd., Praha: Grada, 2009. 250 s., ISBN 978-80-247-2908-4.

GALVASOVÁ, I. Spolupráce obcí jako faktor rozvoje. Brno: Georgetown 2007. 138 s., ISBN 80-85-25120-9.

NEJDL, P., ČERMÁK, D. (eds.). Participace a partnerství v místní veřejné správě, 1 vyd. Praha: Sociologický ústav AV ČR, 2007. 124 s., ISBN 978-80-7330-130-9.

VAJDOVÁ, Z., ČERMÁK, D., ILLNER, M. Autonomie a spolupráce: důsledky ustavení obecního zřízení v roce 1990.: Sociologický ústav Akademie věd České republiky, Praha 2006, 108 s., ISBN 80-7330-086-9.

Předběžný termín obhajoby

2015/16 LS – PEF

Vedoucí práce

Ing. Radek Kopřiva, Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra humanitních věd

Elektronicky schváleno dne 30. 10. 2015

doc. PhDr. Michal Lošťák, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 10. 11. 2015

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 14. 03. 2016

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci "Horizontální spolupráce obcí – případová studie městyse Chudenice" jsem vypracoval(a) samostatně pod vedením vedoucího diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autor(ka) uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušil autorská práva třetích osob.

V Praze dne 11.3.2016

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'G. Růžička', written in a cursive style.

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala panu Ing. Radku Kopřivovi, Ph.D. za odbornou pomoc, cenné rady a vedení, které mi pomohly při zpracování bakalářské práce. Dále bych ráda poděkovala panu Bc. Davidu Klímovi, panu PaedDr. Václavu Petrusovi a paní Janě Vlčkové za ochotu, vstřícnost a poskytnuté materiály pro práci.

Horizontální spolupráce obcí – případová studie městysu Chudenice

Souhrn

Bakalářská práce je pojata jako případová studie. Objektem výzkumu je městys Chudenice. Teoretická část bakalářské práce rozebírá jednotlivé možnosti a důvody spolupráce. Zabývá se spoluprací jak mezi obcemi, tak i spoluprací mezi obcemi a jinými subjekty. Mezi ně patří fyzické a právnické osoby dle příslušných zákonů platných v České republice. Praktická část se zaměřuje na bližší charakteristiku městysu Chudenice a jeho zapojení do Mikroregionu Běleč. Východiskem práce jsou závěry studií, které byly realizovány zejména prostřednictvím Sociologického ústavu Akademie věd (především práce Zdenky Vajdové, Daniela Čermáka a Michala Illnera). Základní výzkumná otázka se táže na možnost využití těchto závěrů při interpretaci charakteru spolupráce obce Chudenice.

Klíčová slova: partnerství, obec, územní samospráva, spolupráce obcí, participace občanů, dobrovolný svazek obcí, Mikroregion Běleč, místní akční skupina, regionální rozvoj, Chudenice, zastupitelstvo

Horizontal Cooperation of Municipalities – The Case Study of Municipality Chudenice

Summary

This Bachelor's thesis is presented in the form of a case study of the municipality of Chudenice. In the theoretical section, the concrete opportunities and reasons for cooperation are explained in detail. Furthermore, the cooperation between other municipalities are described, as well as other subjects, which include natural persons and legal persons in compliance with the applicable laws of the Czech Republic. In the practical section the specified municipality of Chudenice is described in detail and its participation in the micro-region Běleč. This Bachelor thesis is based on the studies from the Institute of Sociology of the Czech Academy of Sciences / primarily studies published by Ms. Zdeňky Vajdová, Mr. Daniel Čermák and Mr. Michal Illner/. The main research question reveals the possibilities of utilizing the above mentioned studies during various cases of cooperation with the municipality of Chudenice.

Keywords: cooperation, municipality, local authorities, cooperation of municipalities, participation of citizens, voluntary associations of municipalities, micro-region Běleč, local action group, regional development, Chudenice, municipal council

Obsah

1	Úvod	10
2	Cíl práce a metodika	11
2.1	Cíl práce	11
2.2	Metodika	11
3	Teoretická východiska	12
3.1	Normativní aspekty územní samosprávy	12
3.1.1	Charakteristika obce zákonem 128/2000 Sb.	12
3.1.2	Členění obcí.....	13
3.1.3	Funkce obce	13
3.1.4	Orgány obce.....	14
3.1.5	Obecní úřad	16
3.2	Spolupráce mezi obcemi	16
3.2.1	Vývoj podmínek pro spolupráci	17
3.2.2	Právní formy spolupráce.....	17
3.2.3	Spolupráce obcí na regionální úrovni.....	20
3.3	Přeshraniční spolupráce	23
3.4	Autonomie a spolupráce obcí	26
4	Praktická část	27
4.1	Chudenice- základní přehled	27
4.1.1	Krajinná památková zóna Chudenicko.....	28
4.2	Historické památky	28
4.3	Významní rodáci	31
4.4	Struktura městysu Chudenice	33
4.5	Zapojení Chudenic v rámci meziobecní spolupráce-partnerské obce	34
4.6	Mikroregion Beleč	34
4.6.1	Historie pojmu Beleč	35
4.6.2	Občanské sdružení Otisk	36
4.6.3	Projekty Mikroregionu Beleč	37

5	Diskuze.....	39
5.1	Hodnocení spolupráce obcí zastupitelem obce a bývalým starostou, dále předsedou Mikroregionu Běleč	39
5.2	Výsledky šetření	42
6	Závěr	43
7	Seznam použitých zdrojů.....	45
8	Přílohy	48

1 Úvod

Spolupráce obcí je jedním z dílčích faktorů fungování veřejné správy a významným prvkem rozvoje regionů. Předmět spolupráce je definován tím, že více subjektů usiluje o dosažení stejného cíle. Naše republika je charakteristická rozdrobeností sídelní struktury. Minulým režimem byly obce násilně slučovány. Po změně politického režimu v první polovině 90. let 20. století došlo k jejich rozsáhlému osamostatňování a růstu spolupráce. Dále ke vzniku nových samosprávných celků a ke snaze o tvorbu různorodých forem spolupráce. Problémem spolupráce se zabývají různé studie z různých úhlů pohledů. Tyto studie se zároveň věnují i legislativním otázkám, vývoji veřejné správy a deskripci postupného vývoje kooperace. Problematiku bohatě rozpracovává výzkum Sociologického ústavu AV ČR, *Autonomie a spolupráce: důsledky ustavení obecního zřízení v roce 1990*, S. Balík ve své *Komunální politice*, Z. Koudelka v knize *Samospráva či R. Pomahač*, který se ve své práci zabývá fázemi vývoje veřejné správy.

Bakalářská práce si v této souvislosti klade za hlavní cíl ověřit uplatnitelnost současné teorie spolupráce obcí na konkrétním příkladu městysu Chudenice a jeho participaci na činnosti Mikroregionu Běleč. Městys Chudenice je charakteristický snahou o zapojení do spolupráce s obcemi mikroregionu. Vzhledem k jeho aktivitám v regionu a přeshraniční spolupráci je vhodným kandidátem takto zaměřené práce. Práce bude v teoretické rovině především čerpat z výzkumu Sociologického ústavu AV ČR, který provedli Zdenka Vajdová, Daniel Čermák a Michal Illner. V praktické části bude blíže charakterizován městys Chudenice v základním přehledu, jeho zapojení do Mikroregionu Běleč a jeho další aktivity v rámci spolupráce.

2 Cíl práce a metodika

2.1 Cíl práce

Cílem práce je ověřit uplatnitelnost teorie horizontální spolupráce obcí v českých podmínkách při interpretaci významu kooperačních aktivit vybrané municipality. Dílčím cílem práce je popsat a v teoretickém kontextu posoudit smysl spolupráce městyse Chudenice s jinými obcemi.

2.2 Metodika

Bakalářská práce je pojata jako případová studie. Objektem výzkumu je městys Chudenice. Subjekty jsou jednotlivé formy spolupráce této obce v rámci jejího rozvoje. Východiskem práce jsou závěry studií, které byly realizovány zejména prostřednictvím Sociologického ústavu, AV (především práce Zdenky Vajdové, Daniela Čermáka a Michala Illnera). Základní výzkumná otázka se táže na možnost využití těchto závěrů při interpretaci charakteru spolupráce obce Chudenice. Data budou získána zejména prostřednictvím polostandardizovaných rozhovorů s představiteli jednotlivých forem spolupráce. Studium dostupných dokumentů Mikroregionu Běleč, písemných dokumentů obce Chudenice a dat Českého statistického úřadu. V příloze je přiložen záznamový arch polostandardizovaného rozhovoru se zastupitelem a bývalým starostou městyse Chudenice Bc. Davidem Klímou a předsedou Mikroregionu Běleč PaedDr. Václavem Petrusem, starostou obce Švihov (přehled otázek k rozhovoru - Příloha č. 1 záznamový arch rozhovoru).

3 Teoretická východiska

3.1 Normativní aspekty územní samosprávy

Normativní aspekty územní samosprávy jsou v České republice stanoveny Ústavou ČR (Zákon č. 1/1993 Sb. - Ústava České republiky) Článek 99 stanovuje pravidla členění České republiky a to na obce (základní samosprávné celky) a kraje (vyšší samosprávné celky).

Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení) říká, že obec je základním územním samosprávným společenstvím občanů s právem na samosprávu. Toto společenství je vymezeno hranicí území obce. Jako veřejnoprávní korporace vlastní majetek. Článek 100 Ústavy ukotvuje obec jako součást vyššího územního samosprávného celku. Všechny municipality vystupující svým jménem jsou v právních vztazích odpovědné. Kraj je zákonem formulován obdobně jako obec (Zákon č. 129/2000 Sb. o krajích). Krajské zřízení je vyšším územním samosprávným celkem. Podobně jako obce nese kraj v právních vztazích odpovědnost.

3.1.1 Charakteristika obce zákonem 128/2000 Sb.

Zákon o obcích je součástí veřejného práva. Definiuje práva a povinnosti obcí, jejich postavení, ale také práva a povinnosti obyvatel. První část, tzv. Obecné zřízení, se zabývá samostatnou a přenesenou působností obcí, orgány obcí a kontrolní činností. Ve druhé části jsou přechodná ustanovení. Obec je základním územním samosprávným společenstvím občanů. Tento vzniklý územní celek je vymezen hranicí území obce (§ 1 zákona č. 128/2000 Sb.). Současně jako veřejnoprávní korporace hospodaří s vlastním majetkem a vystupuje svým jménem. Pečuje o prosperitu svého území a potřeby občanů. Reprezentuje veřejné zájmy, dbá o všestranný sociálně ekonomický rozvoj, schvaluje plán rozvoje a územní plán obce. Je samostatným ekonomickým subjektem, právnickou osobou s právní subjektivitou, která je plně odpovědná za svá rozhodnutí. V rámci možností zabezpečuje veřejné služby. K těmto účelům může zřizovat neziskové organizace, dále může zakládat obecní podniky a vkládat majetek do společných podniků. Pro tyto účely je

nutná určitá finanční suverenita (hospodaření z vlastního rozpočtu). Je i nositelem veřejné moci. V mezích zákona může zřizovat obecní policii a vydává obecně závazné vyhlášky.

3.1.2 Členění obcí

Podle rozsahu výkonu státní správy v přenesené působnosti jsou zákonem rozlišovány obce s rozšířenou působností, obce s pověřeným obecním úřadem a obce se základním rozsahem přenesené působnosti (veškeré pravomoci jsou vymezeny v § 61 odst. 1 písm. a) zákona č. 128/2000 Sb. a podle § 64 zákona č. 128/2000 Sb.). Působnost obce lze nejlépe charakterizovat jako souhrn práv a povinností. Vyjadřuje okruh působení veřejné správy v úpravách některých společenských vztahů (věcná působnost), v daném území (místní nebo územní působnost), vůči určitému okruhu osob (osobní působnost) a v konkrétním čase (časová působnost).

3.1.3 Funkce obce

Ze zákona o obcích mohou obce plnit dvě základní funkce. Tyto funkce jsou nazývány samostatnou a přenesenou působností.

Samostatná působnost obce zahrnuje všechny záležitosti, které jsou v zájmu obce a občanů obce. Je možností samostatně rozhodovat v rámci samosprávných záležitostí v mezích zákona. Existence územní samosprávy totiž v první řadě umožňuje realizaci veřejných záležitostí lokálního charakteru bez nutnosti intervence státu. Ten zde může zasahovat, jen vyžaduje-li to ochrana zákona a pouze způsobem stanoveným zákonem. Obce v samostatné působnosti hospodaří se svým majetkem, spolupracují s dalšími obcemi, s jinými fyzickými či právnickými osobami a projednávají některé správní delikty. Vytvářejí vhodné podmínky pro rozvoj sociální péče. Např. bydlení, ochrany a rozvoje zdraví, dopravy, spojů, potřeby informací, výchovy a vzdělávání, celkového kulturního rozvoje a ochrany veřejného pořádku. Pro zajištění těchto potřeb může obec zakládat a zřizovat právnické osoby a organizační složky obce. Povinnosti jsou stanoveny v obecně závazné vyhlášce. Při jejich vydávání se řídí zákonem. V ostatních záležitostech se obec řídí jinými právními předpisy. Obec jako veřejnoprávní korporace je právnickou osobou veřejného práva.

Přenesená působnost znamená, že stát přenáší správu určitých záležitostí, aniž by se této agendy jako takové vzdával. Výkon státní správy, kterou stát přenesl na obce a její rozsah, je vždy určen zákony. K výkonu státní správy obce dostávají příspěvek na přenesenou působnost. Výkon stále zůstává výkonem státní moci jménem státu a na jeho odpovědnost, přestože není státem činěn. Obec může v rámci této působnosti vydávat tzv. nařízení obce. Při jejich vydávání se orgány obce řídí zákony a jinými právními předpisy. V ostatních případech se řídí usneseními vlády, směrnicemi ústředních správních úřadů, opatřeními orgánů veřejné správy. Přenesenou působnost většinou vykonává obecní úřad (a jeho odbory jako je stavební úřad nebo matrika). Pro výkon přenesené působnosti získávají obce příspěvky ze státního rozpočtu. (Zákon o obcích č. 128/2000 Sb.)

3.1.4 **Orgány obce**

Mezi orgány obce patří zastupitelstvo, rada obce, starosta, obecní úřad a zvláštní orgány obce. Pravomoc a působnost zmíněných orgánů je dána opět zákonem o obcích.

Zastupitelstvo obce

Obec je samostatně spravována zastupitelstvem. Zastupitelé jsou voleni tajným hlasováním (na základě všeobecného, rovného a přímého volebního práva) na dobu čtyř let. Vyhlášení předčasných voleb je rovněž uvedeno v zákoně o obcích. Je nejvyšším kolektivním voleným orgánem, má hlavní rozhodovací pravomoci v rámci samostatné působnosti. Volí ze svých členů radu obce, jeho jednání jsou veřejná a řídí se jednacím řádem. V přenesené působnosti schvaluje územně plánovací dokumentaci.

§ 68, Hlava IV, zákona č.128/2000 Sb. stanovuje počty členů zastupitelstva obce s přihlédnutím k počtu obyvatel a velikosti územního obvodu. Přehled konkrétního počtu zastupitelů vůči velikosti obvod v následující tabulce.

Tabulka č. 1. Počty členů zastupitelstva k počtu obyvatel a velikosti obvodu

do 500 obyvatel	5 až 15 členů
nad 500 do 3 000 obyvatel	7 až 15 členů
nad 3 000 do 10 000 obyvatel	11 až 25 členů
nad 10 000 do 50 000 obyvatel	15 až 35 členů
nad 50 000 do 150 000 obyvatel	25 až 45 členů
nad 150 000 obyvatel	35 až 55 členů.

Zdroj: § 68, Hlava IV, zákona č.128/2000 Sb., vlastní zpracování

Dále § 102 odst. 2 zákona o obcích (obecní zřízení) formuluje radu obce jako výkonný orgán v samostatné působnosti. Je tvořena starostou, místostarostou (nebo místostarostové) a dalšími radními, kteří jsou voleni zastupitelstvem obce. Počet členů rady je lichý, nejmenší počet je 5, nejvíce 11. Rada obce se nevolí pokud počet členů zastupitelstva obce nepřesahuje 15. V tomto případě její pravomoci vykonává v omezeném rozsahu starosta.

Dle § 103 odst. 1 zákona o obcích je hlavním představitelem obce starosta. Zastupuje obec navenek a z výkonu své funkce je odpovědný zastupitelstvu. Plánuje, svolává a řídí schůze zastupitelstva a rady. K jeho pravomocem patří například jmenování a odvolání tajemníka obecního úřadu (pouze se souhlasem ředitele krajského úřadu) nebo odpovědnost za včasné objednání přezkumu hospodaření obce v uplynulém kalendářním roce atd. Za své nepřítomnosti je zastoupen místostarostou.

Výbory jsou iniciativními a kontrolními orgány. Zřízeny za účelem plnění úkolů zastupitelstva. V každé obci musí být zřízen finanční a kontrolní výbor. Finanční výbor kontroluje hospodaření s majetkem. Kontrolní dohlíží na plnění usnesení zastupitelstva a rady, dodržování právních předpisů (§117 odst. 2 zákona o obcích).

Komise jako iniciativní a poradní orgány rady obce předkládají návrhy a náměty v rámci samostatné působnosti. Také mohou vykonávat státní správu (stávají se výkonnými orgány v přenesené působnosti).

3.1.5 **Obecní úřad**

Obecní úřad je tvořen starostou, místostarostou (místostarosty), tajemníkem a zaměstnanci obecního úřadu. V jeho čele stojí starosta. Vykonává administrativně organizační činnosti, řídí obecní organizace, plní úkoly zastupitelstva a pomáhá výborům a komisím.

Tajemník je zřizován u obcí s pověřeným obecním úřadem a u obcí s rozšířenou působností. Řídí celý administrativní aparát a plní funkci personalisty. Řídí a kontroluje zaměstnance, uzavírá a ukončuje pracovní poměr a stanovuje platy.

3.2 **Spolupráce mezi obcemi**

Spolupráce je stavebním kamenem fungování veřejné správy a důležitou součástí rozvoje regionů. Subjekty spolupráce jsou různé. Mohou jimi být složky státní správy, jednotky samosprávy, neziskové organizace, podnikatelský sektor nebo občané. V případě spolupráce v rámci veřejného sektoru rozlišujeme spolupráci na úrovni státní správy a samosprávy (Galvasová a kol., 2007).

Se vstupem ČR do Evropské unie se stává významnou také spolupráce se zahraničními obcemi. Tato spolupráce vzniká nejčastěji v příhraničních oblastech. Tato spolupráce v poslední době nabývá většího rozměru než partnerství. Jako je pořádání kulturních akcí či návštěvy. Obce začínají spolupracovat na různých projektech v oblasti cestovního ruchu, např. budování nových turistických tras po obou stranách hranice nebo při řešení konkrétních problémů např. lesních porostů.

Partnerství je možné rozvíjet na více úrovních a má své charakteristické znaky. Mezi ně můžeme zařadit společné cíle, výhodnost spolupráce či pozitivní dopady pro konkrétní území.

Spolupráce obcí je upravena především v zákoně č. 128/2000 Sb. o obcích § 46

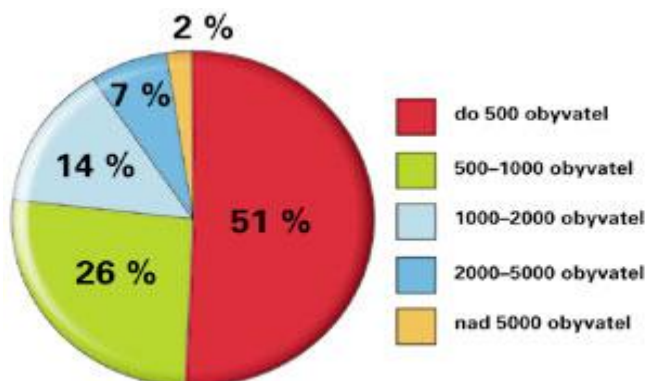

3.2.1 Vývoj podmínek pro spolupráci

Potřeba spolupráce vychází převážně ze struktury našeho území. Od poloviny devatenáctého století do druhé světové války bylo v České republice přes deset tisíc samostatných obcí. Po druhé světové válce kdy započal proces integrace a jejich počet byl násilně redukován asi zhruba na čtyři tisíce. Počátkem 90. let se začaly obce pozvolna opět osamostatňovat a jejich počet významně stoupl. V roce 1992 přesáhl šest tisíc. Od té doby se jejich počet příliš nemění (Galvasová aj., 2007, s. 18-19).

Současná sídelní struktura naší republiky se vyznačuje poměrně značnou roztržitostí. Ta se odráží hlavně v existenci velkého počtu relativně malých obcí. Ale toto je dáno již historickým vývojem osídlení českých zemí.

Tabulka č. 2: Struktura obcí v ČR

Zdroj: ČSÚ 2010, vlastní zpracování

3.2.2 Právní formy spolupráce

Obecnějším členěním forem spolupráce je přiřazení jednotlivých specifických forem spolupráce formám právním. Základním rozlišovacím kritériem z pohledu zákona jsou zúčastněné subjekty. Je tak rozlišena spolupráce výhradně meziobecní a spolupráce jiných fyzických a právnických osob (tedy i obcí). Vztahy mezi konkrétními formami spolupráce a právními formami spolupráce přibližuje uvedená tabulka.

Tabulka č. 3: Právní formy spolupráce obcí

Právní forma	Subjekty	Norma	Konkrétní formy
Smlouva ke splnění konkrétního úkolu	Pouze obce	Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích	-
Smlouva o vytvoření dobrovolného svazku obcí	Pouze obce	Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích	svazky obcí
Společná právnická osoba	Pouze obce	Zák. č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník	-
Obchodní společnost	Fyzické i právnické osoby	Zák. č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník	-
Obecně prospěšná společnost	Fyzické i právnické osoby	Zák. č. 248/1995 Sb., o obecně prospěšných společnostech	místní akční skupiny
Zájmové sdružení právnických osob	Fyzické i právnické osoby	Zák. č. 40/1964 Sb., občanský zákoník	euroregiony, sdružení obcí, místní akční skupiny, Svaz měst a obcí ČR, Národní síť zdravých měst
Smlouva o sdružení	Fyzické i právnické osoby	Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník	euroregiony
Občanské sdružení	Fyzické i právnické osoby	Zákon č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů	místní akční skupiny

Zdroj: Galvasová a kol., Garep, spol. s.r.o.

Dostupné z: Veřejná správa online: <http://www.dvs.cz>, vlastní zpracování

Smlouva o vytvoření dobrovolného svazku obcí

Dobrovolné svazky obcí jsou upraveny především ustanoveními § 49 až § 53 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů, hospodaření dobrovolných svazků obcí upravuje zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, ve znění pozdějších předpisů.

Obce mají právo být členy dobrovolného svazku obcí za účelem ochrany a prosazování svých společných zájmů. Mohou vytvářet svazky obcí a do již vytvořených vstupovat. Členy těchto svazků mohou být však pouze jen obce.

Svazek obcí je právnickou osobou, která vede účetnictví podle zákona o účetnictví. Zakládá se smlouvou o vytvoření dobrovolného svazku obcí. Smlouva je účinná dnem přijetí jejího návrhu všemi účastníky, nestanoví-li smlouva jinak (jinak – tj. později, nikoli dřív). Měla by obsahovat obecné náležitosti smluv, tzn. vymezení jednotlivých účastníků smlouvy (název, sídlo, identifikační číslo) včetně uvedení osob oprávněných jednat jménem zakladatelů (obvykle starostové), projev vůle založit dobrovolný svazek obcí včetně vymezení názvu, sídla a předmětu činnosti svazku, datum a podpisy. Součástí této smlouvy nebo stanov je také určení, kdo jsou první členové statutárního orgánu. Rovněž musí být schválena zastupitelstvy všech členských obcí.

Smlouva ke splnění konkrétního úkolu

Poprvé se objevila v roce 2000. Je tedy relativně novou formou, ale zároveň druhou nejvíce využívanou formou spolupráce – týká se téměř poloviny obcí. Předmětem smlouvy je vždy zajištění konkrétního úkolu, který spadá do samostatné působnosti. Zpravidla se jedná o úkol, jehož plnění přesahuje hranice obce (vybudování stavby ke společnému užívání, zajištění sběru a odvozu domovního odpadu atd.). Jako v případě dobrovolného svazku obcí mohou i smlouvu ke splnění konkrétního úkolu uzavírat pouze obce. Smlouva může být uzavřena mezi dvěma nebo více obcemi, jsou sjednávány na dobu určitou nebo neurčitou. Předmětem ale není vznik právnické osoby, ta může vzniknout pouze na základě obchodního zákoníku.

Zákon č. 128/2000 Sb. o obcích (obecní zřízení) stanoví náležitosti smlouvy a jakým podílem se subjekty smlouvy podílejí na majetku získaném společnou činností a na závazcích vůči třetím osobám (Čermák, Vobecká a kol., 2011).

Založení právnické osoby dvěma nebo více obcemi

Poslední formou spolupráce, která je také upravena zákonem o obcích, je zakládání právnických osob dvěma nebo více obcemi pro výkon samostatné působnosti obce. Územní samosprávné celky mají na trhu zvláštní postavení, neboť jejich hlavním zájmem není dosažení zisku, ale uspokojování potřeb jejich občanů. Proto se ve vztahu ke svým obchodním společnostem nemusejí řídit jen soukromoprávní úpravou obchodního zákoníku, ale rovněž veřejnoprávními principy. Toto zřetelně vyplývá např. z vymezení samostatné působnosti kraje (zákon č. 129/2000 Sb., o krajích, krajské zřízení) § 23 odst. 2 zákona č. 250/2000 Sb. „územní samosprávný celek se může spolu s jinými osobami stát účastníkem (společníkem) na činnostech jiných osob, zejména obchodních společností nebo obecně prospěšných společností, na jejichž činnosti se podílí svým majetkem včetně peněžních prostředků". Příslušná pravidla vzniku právnické osoby daného mikroregionu, např. regionální potraviny, upravuje zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

3.2.3 Spolupráce obcí na regionální úrovni

Právo na spolupráci obcí je zakotveno v ústavě i legislativě ČR. Systém spolupráce je upraven Zákonem č.128/2000 Sb., o obcích, z něhož vyplývá, že obce mohou spolupracovat pouze při výkonu samostatné působnosti. Konkrétně mohou uzavřít smlouvu ke splnění konkrétního úkolu, vytvořit dobrovolný svazek nebo založit právnickou osobu (obchodní společnost, družstvo apod.). Ve všech třech případech je spolupráce zcela v pravomoci obcí a musí být schválena jejich zastupitelstvy.

Náklady na spolupráci mohou být kryty z vlastních zdrojů daného partnerství, poplatků (vstupních či pravidelných), dále z výstupů příjmů spolupráce a samozřejmě dotací.

Právo na spolupráci je možno nalézt i v mezinárodních dokumentech. Především čl. 10 Evropské charty místní samosprávy, který zakotvuje právo místních společenství

vzájemně spolupracovat a sdružovat se, a to jak na úrovni vnitrostátní, tak i mezinárodní. Dále Evropská rámcová úmluva o příhraniční spolupráci

Region

V současnosti lze říci, že pojem region je používaným pojmem, který je ale zároveň také velmi nepřesný. Naše republika je relativně malá. Její rozloha činí přibližně 79 000 km² a dělí se na 14 územněsprávních oblastí, krajů: Hlavní město Praha, Jihočeský, Jihomoravský, Karlovarský, Královéhradecký, Liberecký, Moravskoslezský, Olomoucký, Pardubický, Plzeňský, Středočeský, Ústecký, Vysočina, Zlínský. Krajská úroveň odpovídá značení NUTS II.

Zákon č. 248/2000 Sb. o podpoře regionálního rozvoje pracuje s názvem „regiony soudržnosti“. Jedná se o úroveň NUTS II a tvoří ji jeden až tři kraje. Ty lze nazývat také regiony. Byly vytvořeny pro koordinaci hospodářské a sociální soudržnosti. Součástí tohoto zákona jsou i tzv. „regiony se soustředěnou podporou státu“. Ty se dále dělí na „strukturálně postižené regiony“, „hospodářsky slabé regiony“ a „venkovské regiony“ (Čmejrek, 2008).

Euroregiony

Euroregiony nebo také regionální sdružení obcí zajišťují různé formy příhraniční spolupráce. Spravují prostředky na menší projekty v té dané oblasti.

Příhraniční oblasti či také hraniční regiony trpí dlouhodobými důsledky i historickými ze své periferní polohy a z toho plynoucí izolace. Přeshraniční spolupráce má pomoci tyto nevýhody vyrovnávat a zlepšovat životní podmínky jejich obyvatel. Ale partnerskou obcí nemusí být pouze obce příslušného euroregionu. Na našem území se nachází 13 euroregionů.

Klasickým důvodem pro založení a vznik mikroregionu je snaha obcí získat finanční prostředky ze strukturálních fondů EU.

Mezi cíle vytváření euroregionů lze zahrnout spolupráci v otázkách územního plánování a uspořádání, zachování a zlepšování životního prostředí, zvyšování životní úrovně obyvatel. Dále rozvoj a zlepšení infrastruktury přesahující hranice, rozvoj

spolupráce při likvidaci požárů a přírodních katastrof, rozvoj turistiky a kultury a zlepšování mezilidských vztahů.

Dobrovolný svazek obcí

Dobrovolný svazek obcí je přímo upraven § 50 Zákonem o obcích. Zakládá předmět činnosti DSO a vymezuje obsah stanov, které jsou přílohou smlouvy o vytvoření svazku obcí. Právní způsobilost svazku obcí, jeho registrace, zrušení či zánik je upraven zvláštním zákonem (§ 20i a 20j Občanského zákoníku). Obce mohou vytvářet svazky, případně do jiných, již vzniklých svazků vstupovat z různých důvodů např. za účelem ochrany či prosazování svých společných zájmů. Smlouva o založení dobrovolného svazku obcí, případně o vstupu, je schvalována zastupitelstvy všech zúčastněných obcí a nabývá účinnosti dnem přijetí jejího návrhu všemi účastníky. Agendu dobrovolných svazků obcí vede odbor správních agend a krajský živnostenský úřad, oddělení správních agend.

Mikroregion

Pojem mikroregion není v české legislativě definován. Je používán zejména v souvislosti s dotační politikou. Vznik mikroregionů podnítilo ministerstvo pro místní rozvoj tím, že vyhlásilo dotační pravidla pro získání finančních prostředků z Programu obnovy venkova. Usiluje o participaci obyvatel venkova a různých sdružení při obnově venkovských obcí v souladu s místními tradicemi. Dále podporuje hospodářský rozvoj obcí, regionů, svazků obcí, stavební obnovu obytných a hospodářských objektů, obnovu a výstavbu občanské vybavenosti, technické infrastruktury a péči o krajinu.

Mezi hlavní přednosti mikroregionu jsou zařazeny přednosti získávat peníze na svůj rozvoj sdružení a dále sdílení prostředků (finančních i nefinančních) více obcí; mikroregion má možnost použít i finanční zdroje, které nemohou využívat obce samy; obce sdružené v mikroregionu mají výhodu při žádostech o dotace v rámci Programu obnovy venkova – jednou z výhod obce je to, že je členem mikroregionu.

Místní akční skupina MAS

Jedná se o sdružení občanů, neziskových organizací, soukromých podnikatelů a veřejné správy. Ti všichni se spolupodílejí na rozvoji venkova, zemědělství a při získávání finanční podpory z fondů EU a z národních programů. Regionálně se jedná o tzv. metodu LEADER (Liaison Entre Actions Développement de l'Économie Rurale).

Metoda LEADER se objevila už od 90. let minulého století. Tento program je určen k financování neziskových i komerčních subjektů ve venkovských oblastech. První MAS začaly vznikat již v roce 2002 právě v souvislosti s Programem obnovy venkova. Dalším operačním programem je Rozvoj venkova a multifunkční zemědělství v programovém období 2004–2006 (LEADER+), který byl spolufinancován Evropskou unií, a dále samostatný národní program LEADER ČR financovaný výhradně ze státního rozpočtu ČR, který byl vypisován v letech 2004–2008, jako roční dotační program ministerstva zemědělství. Od r. 2007 je LEADER jednou z Os Programu rozvoje venkova-Osa IV. LEADER (Čermák, Vobecká a kol., 2011). Národní strategický plán LEADER 2014+ je zaměřený na uplatnění metody LEADER v rozvoji venkova v období po roce 2013. Vychází ze struktury Strategického rámce udržitelného rozvoje ČR.

Místní agenda 21. program pro 21. století

Jedná se o program konkrétních obcí, měst, regionů, ve kterém jsou zohledněny místní problémy. Díky rostoucí kvalitě veřejné správy, strategickému plánování (řízení), zapojování veřejnosti a využitím všech dosažených poznatků o udržitelném rozvoji zvyšuje kvalitu života ve všech jeho směrech a vede k zodpovědnosti občanů za jejich životy i životy ostatních. Je tvořen účastí a spoluprací s občany a organizacemi. „Cílem směřuje k zajištění dlouhodobě vysoké kvality života a životního prostředí na dané lokalitě (Čermák, Vobecká a kol., 2011).

3.3 Přeshraniční spolupráce

V průběhu 19. a 20. stol. dochází k vývoji příhraničních oblastí. Tyto oblasti jsou specifické. Jsou veskrze nízce osídlené, s omezeným spojením, periferní k jádru, hranice je vnímána spíše jako bariéra než jako výhoda. Postupně dochází ke změně politických

a hospodářských priorit, pohraničí se pozvolna proměňuje v kontaktní prostor a vznikají možnosti a podmínky pro příhraniční spolupráci. Filosofie příhraniční spolupráce říká, že dva nebo více příhraničních regionů si společně rozváží své záměry a priority a podnikají rozvojové akce. Nejednají samostatně, ale společně. Snaží se zahrnout všechny stránky každodenního života příhraničí (bydlení, práce, volný čas, kultura, sociální oblast, podnikání). Obcím a svazkům obcí je umožněno uzavírat s obcemi jiných států smlouvy o spolupráci. Zákon o obcích definuje formu smlouvy o vzájemné spolupráci (písemná) a její obsah. Multilaterální smlouvy poskytují rámec pro příhraniční spolupráci, bilaterální nebo trilaterální smlouvy pokrývají možnost spolupráce výhradně mezi státními orgány (plánování, monitorování, financování). Dohody na regionální nebo místní úrovni (doprava, cestovní ruch nebo životní prostředí). Dále pouze platná mezinárodní smlouva o spolupráci umožňuje vznik právnické osoby (smlouva o spolupráci). Touto smlouvou je vázána Česká republika a musí s ní souhlasit Ministerstvo vnitra ČR.

Přeshraniční impulzní centra

Přeshraniční impulzní, tzv. pobídková centra (GIZ), jsou evropským pilotním projektem přeshraniční spolupráce regionů podél příhraničních oblastí Dolního Rakouska, České republiky, Slovenska a Maďarska. Pomáhají překonávat hranice jak technické, tak i společenské. V oblastech jejich spolupráce je zahrnuto hospodářství, kultura a sociální oblast. Finanční prostředky jsou čerpány z operačních programů Přeshraniční spolupráce (Galvasová a kol., 2007).

Partnerská spolupráce měst/obcí neboli town-twinning

Tento typ spolupráce je významný pro výměnu zkušeností v nejrůznějších oblastech života města/obce. Může se jednat o rozvoj měst, sociální oblast, školství, životní prostředí, cestovní ruch nebo fungování samosprávy. Samosprávy mohou prostřednictvím partnerské spolupráce podporovat ekonomické vazby svých podnikatelů s jejich protějšky v partnerských městech, a tím pozitivně ovlivňovat ekonomický rozvoj svého území a regionu.

Partnerská spolupráce může mít několik podob. Formální (oficiální) partnerství a to na základě podepsané dohody o spolupráci, deklarace či smlouvy o spolupráci, nebo

podobu spolupráce na společném projektu. Dále známe neformální partnerství. Jedná se o neformální spolupráci bez podepsané dohody či smlouvy.

Základem pro funkční a živé partnerství je vzájemné porozumění a společné chápání srozumitelné cíle naplňující obsah partnerství a aktivní zapojení občanů, zájmových a profesních sdružení.

Spolupráce obcí s ostatními subjekty v území

Obce mohou spolupracovat nejen navzájem, ale i s fyzickými osobami nebo právnickými osobami (podnikatelskými subjekty nebo neziskovými organizacemi). Tyto formy spolupráce však neupravuje Zákon o obcích, ale např. Občanský zákoník (zákon č. 40/1954 Sb.), Koncesní zákon nebo Zákon o veřejných zakázkách (Čermák, Vobecká a kol., 2011).

Spolupráce mezi obcemi a soukromými podnikatelskými subjekty (PPP)

Zkratka PPP (Public Private Partnership) označuje spolupráci veřejného a soukromého sektoru. Základ této spolupráce tvoří smlouva upravující spolupráci institucí veřejného sektoru. Ta vystupuje jako zadavatel a soukromý podnikatelský sektor je dodavatelem. Obě strany mezi sebou uzavírají dlouhodobou smlouvu, konkrétně při výstavbě (vodovodu, plynovodu), zřizování a provozování veřejné infrastruktury (kanalizace, skládky odpadů) apod. Tato konkrétní spolupráce vychází z předpokladu ekonomické výhodnosti obou zúčastněných stran (Čermák, Vobecká a kol., 2011).

K zavádění PPP přijala vláda od r. 2004 několik usnesení. Významné je zejména usnesení vlády ČR ze dne 7. ledna 2004 č. 7 o Partnerství veřejného a soukromého sektoru v České republice. V něm vláda schválila dokument Politika Partnerství veřejného a soukromého sektoru v České republice a přijala řadu opatření, která měla vytvořit předpoklady pro aplikaci této metody (Čermák, Nejdler, 2007)

Podnikatelské subjekty jsou základem rozvoje každého regionu, města či obce. Jejich největším know-how je tvorba pracovních příležitostí pro občany a přínos finančního kapitálu (bohatství) v daném území.

3.4 Autonomie a spolupráce obcí

Tímto tématem a procesem dobrovolného seskupování obcí do svazku obcí (spolupráce obcí) se zabývají ve své studii „Autonomie a spolupráce: důsledky ustavení obecního zřízení v roce 1990“ Z. Vajdová, D. Čermák a M. Illner.

Skládá se ze dvou částí. První část vychází z databáze nově vzniklých obcí. Druhá část je anketou mezi představiteli svazků obcí. Je zde představeno několik případových studií konkrétních svazků obcí. Studie rozebírají velikost obcí, efektivitu jejich správy a lokální demokracii. Přiložena je i ukázka příkladů spolupráce mezi obcemi v Evropě (Vajdová, Čermák, Illner, 2006). Hledá odpovědi na otázky slučování a spolupráce obcí.

Slučování obcí odkazuje k pojmům management, organizace, byrokracie. Spolupráce obcí naopak k sociálním sítím a kooperativním hrám. Poukazuje na seskupení vztahů charakterizované vzájemností a důvěrou. Spolupráce vzniká i mezi dvěma či více obcemi. Tyto vztahy se vyznačují vzájemností, vzájemnou komunikací a snahou projednávat a nacházet společné postupy.

4 Praktická část

4.1 Chudenice- základní přehled

Obec Chudenice se nachází přibližně 15 km severozápadně od Klatov v samém srdci Kdyňsko-chudenické vrchoviny v průměrné nadmořské výšce 488 m n. m. a patří mezi nejstarší české osady. První písemná zmínka pochází z roku 1059, kde se jako majitel obce připomíná Mikuláš z Chudenic. Další písemná zmínka pochází o Chudenicích z roku 1200 a vztahuje se k místnímu kostelu sv. Jana Křtitele. První skutečná písemná zpráva o Chudenicích pochází z roku 1291. Dosavadní archeologické nálezy však prozrazují, že prostor dnešního Chudenicka byl osídlen již nejspíše v polovině 5. století.

Jedním ze zásadních dat v historii obce Chudenice byl rok 1592, kdy ji na žádost tehdejšího vlastníka, Humprechta Czernina z Chudenic povýšil císař Rudolf II. na městečko. Městečko obdrželo od císaře také erb, právo pečetit zeleným voskem a právo jednoho výročního trhu a dvou výročních jarmarků. Trhy byly potvrzeny ještě dvěma pozdějšími císařskými dekrety z let 1768 a 1781. Dne 7. dubna 2006 byla rozhodnutím předsedy Poslanecké sněmovny PČR udělena Chudenicím vlajka a následně byl titul městečka, v pozměněné podobě „městys“, obnoven rozhodnutím předsedy Poslanecké sněmovny PČR dne 10. října 2006.

Do správního obvodu Chudenic spadají obce Slatina, Lučice, Bezpravovice a Býšov a osady Bělýšov a Vyšensko. Celková rozloha katastrálního území je 2 113 ha. Ke dni 31. 10.2013 měly Chudenice se spádovými obcemi celkem 728 obyvatel.

Obr. č. 1 Mapa lokace městysu Chudenice

Zdroj: <http://www.sumavanet.cz/chudenice/zaklad.asp>

4.1.1 **Krajinná památková zóna Chudenicko**

Byla vyhlášena vyhl. č. 208/1996 Sb. na rozloze cca 1770 ha. Díky jisté izolovanosti Chudenicka mezi hřbety Chudenické vrchoviny a dlouhodobým citlivým úpravám krajiny v průběhu sedmi století, kdy panství bylo v držení Černínů/Czernínů z Chudenic, jsou v krajinném území Chudenicka dochovány významné a v rámci ČR neobvyklé kulturní hodnoty. Území Chudenicka je lokalizováno mezi středním pásmem vrchoviny (na západě) a východním (nejmohutnějším) pásmem. Městečko Chudenice leží v podhorské kotlině při okraji středního hřebene. Zdejší poutavě členitá vrchovina vytváří velmi hodnotné krajinné prostředí s dostatečným podílem lesů a trvalých travních ploch, takže zdejší harmonická krajina má vyvážený podíl přírodních a civilizačních prvků. Rozlehlé smíšené lesy Branžovského hvozdu, např. na svažitéch stráních nad Poleňkou a Starým potokem s krajinnými dominantami terénních vrchů, spolu se střídajícími se plochami drnového fondu u vodotečí a orných půd byly postupně doplňovány krajinnými úpravami: cestami a silnicemi se stromovými alejemi, malými vodními plochami, vyhlídkovými místy, prvky drobné krajinné architektury, vyhlídkovými místy, bažantnicí, zámeckým parkem Lázeň, arboretem Americká zahrada, hradem Pušperk, vyhlídkovou věží Bolfánek a voluptuárními úpravami krajiny.

Malebná, mnohotvárná a atraktivní krajina Chudenicka má zvýšený stupeň krajinářské hodnoty a je zde nutno sledovat ochranu krajinného rázu.

4.2 **Historické památky**

Za dlouhá staletí bylo Chudenicko díky pracovitosti svých obyvatel, ale zejména díky péči slavného českého rodu Czernínů z Chudenic, obdařeno nejen mnoha památkami architektonickými, ale díky péči o krajinu, také památkami přírodními.

Nejcennější památkou v Chudenicích je farní kostel sv. Jana Křtitele, který pochází z 1. pol. 14. století, ovšem jeho založení je mnohem starší. Nejcennějším prvkem kostela je hlavní oltář, jehož obrazy vytvořil roku 1505 tzv. Mistr chudenického oltáře. Neméně zajímavé jsou fresky v triumfálním oblouku z poloviny 14. století či nástropní freska z roku 1759 od domažlického malíře Kaplánka. Freska zobrazuje život patrona kostela a Chudenic, sv. Jana Křtitele.

Druhou nejzajímavější památkou v Chudenicích je Starý zámek, kolébka rodu Czerninů z Chudenic. Její dosud poznané základy pocházejí přibližně z poloviny 14. století, ale stejně jako u kostela, lze i v případě této pamětihodnosti předpokládat, že na jejím místě stávalo panské sídlo mnohem starší. Ve stavební historii Starého zámku se promítají tři důležité mezníky. První zásadní úpravu prodělala stará gotická tvrz po husitských válkách, kdy byly využity nové poznatky o palných zbraních, a celý areál byl doplněn baštami, které doplnily její fortifikaci. Velmi zásadní proměnou prošlo staré nepohodlné feudální sídlo na konci 16. století za Humprechta Czernina z Chudenic, kdy byla tvrz přestavěna na pohodlnější renesanční zámeček. Z této doby pochází nejen sgrafitové fasády na části objektu, ale také půvabný Andělský pokoj a Černá kuchyně. Dnešní podobu zámku vtiskla až pozdně barokní přestavba za Prokopa Czernina z Chudenic, která proběhla roku 1776 pod vedením architekta Karla Ballinga. Zámek je v majetku městyse Chudenice, je veřejnosti přístupný a od roku 2000 prochází náročnou adaptací. Návštěvníci si mohou v interiérech prohlédnout regionální muzejní expozici, czerninskou zámeckou expozici vybavenou původním nábytkem ze zámku Lázeň u Chudenic, rodnou síň básníka a spisovatele Jaroslava Kvapila, expozici Josefa Dobrovského a farnosti Chudenice.

Obr. č. 2 Kostel sv. Jana Křtitele

Obr. č. 3 Starý zámek

Zdroj (obr. č. 2): <http://www.farnostsvihov.estranky.cz>

Zdroj (obr. č. 3): <http://www.atlasceska.cz>

Obr. č. 4 Kaple sv. Anny

Zdroj:: <http://www.kostelycz.cz>

Již z daleka je viditelná rozhledna Bolfánek nad Chudenicemi a vytváří tak jakousi dominantu této krajiny. Po výstupu na vrchol rozhledny se naskytne dokonalý kruhový výhled na panorama Šumavy, vrcholy Českého lesa. Je možno spatřit i Radyni, Plzeň, Brdy a při dobré viditelnosti i Krušné hory a vrcholky Alp. Rozhledna je původní věž kostela sv. Wolfganga, který stával na kopci Žďár od dávných dob. Byla zřízena již roku 1845. Posléze dostavěna do výšky 45m a proměněna z původní do dnešní podoby. Kámen v tzv. Šlápějové kapli, stojící v těsné blízkosti Bolfánku, vypovídá, že se jedná o staré, pravděpodobně keltské kultovní místo. Ke vzniku kostela se váže několik pověstí. Jednou z nich je pověst, že Wolfgang (biskup v bavorském Řezně) šel pěšky z Řezna do Prahy vysvětit prvního pražského biskupa a při zpáteční cestě se zastavil na návrší u Chudenic, kde přenocoval a založil kostel. (Zdroj: Muzeum Starý zámek Chudenice, pověsti). Kostel byl dekretem císaře Josefa II. roku 1786 označen jako filiální a po roce 1810 zbořen až na věž. Tím zcela zanikla tradice tohoto křesťanského poutního místa.

Obr. č. 5 Rozhledna Bolfánek, (zdroj: vlastní)

Pod Bolfánkem, na jižním úpatí vrchu Žďár, stojí empírový zámek Lázeň. Ten nechal do dnešní podoby upravit po roce 1864 majitel panství hrabě Eugen I. Czernin z Chudenic jako letní sídlo své rodiny. Původně sloužil jako lázeňský dům a to díky léčivému pramenu na úpatí vrchu Žďár. Také se zde prvně setkáváme s označením tzv. „Badhaus“, nebo-li lázeňský dům (1786). Zámek obklopuje anglický krajinářský park, který je veřejnosti volně přístupný stejně jako nedaleké arboretum a národní přírodní památka Americká zahrada, založená Czerniny v roce 1842. Nalezneme zde jednu z nejstarších jedlí douglasových na evropském kontinentu či evropský unikát, dřín květnatý. Vlastníkem této Americké zahrady je stát, hospodaří zde Lesy ČR s. p. a správu nad tímto chráněným územím vykonává AOPK ČR - Správa CHKO Český les. Soubor dřevin je pravidelně doplňován novými druhy dle platného plánu péče.

Obr. č. 6 Americká zahrada

Obr. č. 7 Zámek Lázeň

Zdroj: (obr. č. 6) Občanské sdružení Otisk, dostupné z <http://www.otisk.org/americka-zahrada>

Zdroj (obr. č. 7): Muzeum Chudenic:

<http://www.zamekchudenic.cz/zamekchudenic/osobnosti.asp>

4.3 Významní rodáci

Toto relativně malé městečko se v průřezu doby pyšní velkou řadou významných osobností, které se zde narodily. Jedná se např. o Jaroslava Kvapila, Mudr. Václava Rubešku, muzikantský rod Rejchů atd.

Jaroslav Kvapil

V roce 2016 si městyš Chudenice připomene 148. výročí narození svého rodáka a jedné z velkých osobností českého divadla, národního umělce PhDr. h.c. Jaroslava Kvapila. Jaroslav Kvapil se narodil dne 25. září 1868 na tzv. Starém zámku v Chudenicích. Nejznámější Kvapilova díla pro divadlo byly balady J. Erbena a pohádky H. Ch. Andersena, pod jejich dojmem napsal libreto snad k nejkrásnější české opeře, Rusalce. Kvapil spatřoval Rusalku ve své tvořivé fantazii u Jezírek ve Žďáru u Chudenic, o čemž v dopise ze dne 11. 11. 1940 napsal spisovateli Jaroslavu Fr. Urbanovi.¹

Obr. č. 8 Kvapilovo jezírko

Obr. č. 9 Jaroslav Kvapil

Zdroj (obr. č. 8): <http://www.otisk.org/lesni-komplex-zdar/americka-zahrada>

Zdroj (obr. č. 9): Muzeum Chudenice <http://www.zamekchudenice.cz>

---

¹ „... a pokud jde o Váš dotaz, jaké místo mi asi tanulo na mysli jako dějiště Rusalky, tož bych připomněl malé – možno-li to nazvat- jezírko na lesní louce ve Žďáru, kde za mých mladých let bývalo i koupaliště později odstraněné, a kde na hladině mnoho leknínů. Na té louce a u té vody jsem za studentských let rád dlíval, a z toho prostředí pošly i některé mé mladé básně – připomínám např. báseň Bažinu“ v Růžovém keři. ... z mlada mi tane na mysli půvabný ten koutek pro pohádky za měsíčních nocí jako stvořený...“(Kvapil, Růžový keř 1890). Antonín Dvořák Kvapilem nabízenou lyrickou pohádku vřele uvítal a za pouhých sedm měsíců vytvořil díky ní svou nejkrásnější a nejúspěšnější operu. Rusalka měla premiéru v Národním divadle 31. března 1901. (Zdroj: Muzeum Starý zámek Chudenice, expozice J. Kvapil).

Profesor, MUDr. Václav Rubeška

Narodil se v Chudenicích 4. února 1854. Profesor Rubeška byl průkopníkem českého porodnictví a gynekologie, což byly obory stojící na počátku jeho profesionální kariéry na pokraji zájmu lékařské vědy.²

4.4 Struktura městysu Chudenice

Hlavním orgánem v hierarchii samosprávy obce je zastupitelstvo. Chudenické zastupitelstvo čítá 11 členů. Mezi povinnosti zastupitelstva patří povinnost zřídit kontrolní a finanční výbor. Dále je zde komise pro kulturní a spolkovou činnost a organizační složky, mezi které patří knihovna městysu Chudenice, mateřská škola Chudenice a Muzeum Jaroslava Dobrovského. V neposlední řadě starosta a dva místostarostové.

Přidružené obce: Bezpravovice, Býšov, Lučice, Slatina.

Tabulka č. 4. Počet obyvatel a průměrný věk v obci

Počet obyvatel			Průměrný věk		
celkem	muži	Ženy	celkem	muži	ženy
755	369	386	42,9	41,7	44

Zdroj: Český statistický úřad, dostupné z: <https://www.czso.cz>, vlastní zpracování

---

² Jeho stěžejním dílem bylo „Porodnictví pro babičky“ (porodní báby), které pomohlo přijít na svět stovkám dětí a dalším stovkám zachránilo při porodu život. Dočkalo se celkem pěti vydání (1.vydání 1893). Velmi významným a světovou medicínou uznávaným dílem bylo i dvoudílné „*Porodnictví pro lékaře*“ rozdělené celkem do sedmi částí od fyziologie těhotenství, porodu a šestinedělí až po porodnické operace. Velmi zajímavá studie „*Dějiny porodnictví*“ bohužel nevyšla pro „nedostatek papíru“ a byla vydávána jen jako příloha časopisu *Československá gynekologie* v letech 1968 – 69. Originál strojopisu je majetkem chudenického muzea. 31. června 1926 mu byla spolkovým kancléřstvím udělena zlatá pamětní medaile za zásluhy o Rakouskou republiku. 28. listopadu téhož roku se stal prezidentem státní zdravotnické rady. (Zdroj: Muzeum Starý zámek Chudenice)

4.5 Zapojení Chudenic v rámci meziobecní spolupráce-partnerské obce

Městys Chudenice má dvě partnerské obce. Obec Končenice v Chorvatsku a obec Böbrach v sousedním Bavorsku. Spolupráce probíhá na základě Smlouvy o partnerství a spolupráci mezi Městysem Chudenice a obcí Končanice (2012) a Smlouvy o partnerství a spolupráci mezi Městysem Chudenice a obcí Böbrach (2012).

Obec Končenice se nachází přibližně 5 km od města Daruvar. Obec je zajímavá tím, že zde žije velké procento Čechů. Jsou to potomci dosídlenců této části tehdejšího Rakousko – Uherska z 19. století. Existuje zde Česká beseda, česká škola, kde se vyučuje českému jazyku, dějinám i vlastivědě. V Končenicích se dodržují i tradice, které v Čechách již prakticky zanikly, např. dožínky.

Setkávání občanů Chudenic a Končenic se uskutečňuje právě v rámci kulturních akcí, např. výročí hasičských sborů a dožínek.

Partnerskou obcí v Bavorsku je Böbrach, kterou s Chudenicemi spojuje osobnost sv. Wolfganga. Stejně jako nad Chudenicemi, také nad Böbrachem stojí v krásném prostředí kaple zasvěcená tomuto bavorskému patronovi. Původní kontakt mezi občanskými sdruženími v Chudenicích a Böbrachu přerostl v partnerství obcí. Setkávání občanů v rámci kulturních akcí, např. výročí hasičských sborů, dožínek, dnů obcí. Spolupráce při rekonstrukci kaple sv. Anny v Chudenicích, čerpání dotačních prostředků z Česko – Bavorského přeshraničního fondu Cíl 3 v roce 2013, cca. 200.000,- Kč.

Zdroj: Úřad městyse Chudenice

4.6 Mikroregion Beleč

Městys Chudenice je součástí sdružení obcí mikroregionu Beleč (katastrální území zaujímá rozlohu 158,96 km²) a nachází se na severozápadním okraji okresu Klatovy při hranicích s okresy Domažlice a Plzeň-jih. Je vymezen 16 samosprávnými obcemi klatovského okresu a vyznačuje se venkovským charakterem osídlení. Jedná se o obce: Biřkov, Červené Poříčí, Dolany, Chocomyšl, Chudenice, Ježovy, Kaničky, Křenice, Mezihoří, Němčice, Poleň, Švihov, Úboč, Únějovice, Vřeskovice a Všepadly. V těchto obcích žije na 5 000 obyvatel. Členem mikroregionu je také občanské sdružení OTISK

a myslivecké sdružení Svrčovec. Chudenice zde plní funkci tzv. lokálního centra. Pojmenován je podle vrchu Běleč (712m).

Dlouhodobým cílem Mikroregionu Běleč je udržení tradičního českého stabilizovaného venkova. Je zaměřen na rozvoj turismu, rekreace a cestovního ruchu těží ze své polohy při hlavní rozvojové ose Plzeňského kraje - hlavním dopravním tahu mezi městy Plzeň a Klatovy, který je zároveň hlavní komunikací do jihozápadní části Šumavy (oblasti Železnorudska).

Rozvojová strategie obcí mikroregionu Běleč svými základními strategickými směry, globálními cíli a prioritami. Je v souladu s územním plánem VÚC okresu Klatovy. Navazuje na Regionální operační plán 2004 – 2006, později realizovaný jako Společný regionální operační program. Reflektuje Národní rozvojový plán 2007, – 2013, Program rozvoje venkova České republiky 2007 – 2013 (Osa III - Kvalita života ve venkovských oblastech a diverzifikace hospodářství venkova), Regionální operační program NUTS II Jihozápad 2007 – 2013 a Program přeshraniční spolupráce Česká republika – Svobodný stát Bavorsko 2007 – 2013. Vychází z rozvojových strategických dokumentů Plzeňského kraje (Studie sociálně ekonomického rozvoje Mikroregionu Běleč 2005)

4.6.1 Historie pojmu Běleč

Toto území původně protínala zemská stezka Bavorsko –Plzeň. Po celé její délce se zde setkáváme s mnoha pozůstatky středověkých tvrzí sloužících k ochraně této frekventované kupecké stezky. Z četných archeologických nálezů v této oblasti jsme informováni o dávném pohanském osídlení. Jsou zde zdokumentovány pozůstatky pravěkého hradiště, jehož zbytky jsou patrné i dnes.

Celá tato oblast je díky své poloze , historii a množství památek gotických, renesančních a barokních předurčena k prosperujícímu cestovnímu ruchu a turismu. Hlavním důvodem vzniku Mikroregionu Běleč byla pomoc obcím v jejich snaze o držení kulturního a historického odkazu našich předků. Napomoci vzniku různým občanským sdružením, zájmovým sdružením a spolkům, které chtějí odkaz minulosti chránit a předávat příštím generacím.

Každoročně se v mikroregionu Běleč pořádá řada kulturních, společenských a sportovních akcí. Mezinárodní příchuť má festival Švihovské hudební léto, účastní se ho

orchestry z Česka, Bavorska a Švýcarska. Tradiční poutě, masopusty a mnoho dalších venkovských slavností se snaží zachovat tradici venkovského života.

4.6.2 **Občanské sdružení Otisk**

Občanské sdružení Otisk bylo založeno a zaregistrováno u MV ČR v roce 2006. Své projekty realizuje na území mikroregionu Běleč a Chudenicka, kde působí převážně v tzv. Lesním komplexu Žďár nad Chudenicemi. „Žďár“ se nazývá vrch vzdálený přibližně 1,5 km západně od Chudenic. Toto území je propojeno upravenými cestami a cyklotrasami. Na první pohled je zde patrná cílená krajinná úprava. V roce 2012 zde státní podnik Lesy ČR – správa Klatovy vybudoval a vyznačil rozsáhlou naučnou stezku ŽĎÁR. Jedná se o 15 stanovišť, jejichž cílem je seznámení návštěvníků nejen s historickými místy, ale také s lokálními druhy zvířete, ptactva, dřevin i vývojem lesa a jeho škůdci.

Sdružení provozuje rozhlednu Bolfánek, spravuje přilehlou Šlépějovou kapli, obnovuje v areálu Bolfánek historické stavby – kamenné opěrné zdi a přístupové schody bývalého kostela sv. Wolfganga. Aktivně se stará o údržbu Národní přírodní památky „Arboretum Americká zahrada“, kde seče travní porost a uklízí spadané listí. V září roku 2012 dokončilo rekonstrukci bývalé poustevny, později hájovny, pod rozhlednou Bolfánek. Přírodní amfiteátr byl nově vybudován v prostorách pod rozhlednou Bolfánek v těsné blízkosti výletního hostince „Na poustevně“, v letech 2013-2014. Projekt byl realizován za podpory Evropského fondu pro regionální rozvoj z dotace Regionálního operačního projektu NUTS II Jihozápad.

Záměrem občanského sdružení Otisk je využívat amfiteátr k pořádání koncertů žánrů jako jsou folk, blues, world music, lidová hudba apod., divadelních představení, řemeslných workshopů a trhů. Nejnavštěvovanějším divadelním představením je Kvapilova Rusalka, kterou v letních měsících uvádějí členové ND v Praze a členové Divadla J. K. Tyla v Plzni podporováni místními ochotníky, orchestrem a pěveckým sborem.

Obr. č. 10 Zdroj: vlastní, přírodní divadelní scéna Rusalčina jezírka

4.6.3 Projekty Mikroregionu Běleč

Mikroregion Běleč je tradičním českým venkovským mikroregionem. Svým zaměřením je převážně orientován na podporu rozvoje regionu a obcí. Na aktivity spojené s turistickým ruchem, stabilizaci bydlení, sociálních služeb, dobudování chybějící technické infrastruktury, zlepšení kvality komunikací a rozvoji drobných podnikatelských aktivit .

Hlavní důraz je kladen na město Švihov a městys Chudenice. Obě dvě zmíněné locality se postupně stávají důležitým turistickým centrem. Jsou spojeny i s Klatovami a to nejen díky cyklostezkám v údolí řeky Úhlavy.

Konkrétní čerpání dotací obce Chudenice viz. tabulky.

Tab.č.5 Dotace z rozpočtu Plzeňského kraje 2010-2015

Akce	Výše dotace v Kč
Brožura "Jan Roubal, život a dílo"	15 000
Moštárna	200 000
Vodovod a kanalizace v Záblatí	1 300 000
Územní plán	180 000
Vitriny do expozice Starého zámku	50 000
Nový lesní hospodářský plán	52 080
Ošetření stromů	40 000
Nové dýchací přístroje pro hasiče	99 500
Rekonstrukce střechy Starého zámku	657 000
Rekonstrukce střechy hasičské zbrojnice	250 000
Celkem	2 843 580

Zdroj: Plzeňský kraj, vlastní zpracování

Tab. č. 6 Ostatní dotační tituly 2010-2015

Akce	Výše dotace v Kč
Zabezpečení expozice J. Dobrovského	72 000
Elektr. zabezpečovací zařízení Bolfánek	250 000
Expozice Dobrovského – nová instalace	1 352 606
Zabezpečení Bolfánku – nový vysílač	43 000
Kaple sv. Anny – rekonstrukce	320 559
Nový hydrogeologický vrt	189 792
Rekonstrukce Starého zámku	5 020 000
Rekonstrukce. Mírového nám. a přístupových cest k památkám	5 600 000
Celkem	12 847 957

Zdroj: ROP Jihozápad, Cíl 3 přeshraniční spolupráce, SZIF,

Státní fond životního prostředí, MK ČR, vlastní zpracování

5 Diskuze

5.1 Hodnocení spolupráce obcí zastupitelem obce a bývalým starostou, dále předsedou Mikroregionu Běleč

Se zastupitelem Chudenic a bývalým starostou dvou volebních období a předsedou Mikroregionu Běleč byl prováděn rozhovor zaměřený na sběr dat týkajících se činnosti a fungování Mikroregionu Běleč, financování, projektů a otázek ohledně vývoje meziobecní spolupráce.

Otázky byly pokládány tak, aby závěry vycházející z odpovědí bylo možné porovnat se závěry sociologické studie „Autonomie a spolupráce: důsledky ustavení obecního zřízení v roce 1990“ od Z. Vajdové, D. Čermáka a M. Illnera. Oslovení představitelé byli dotazováni právě na otázky zaměřené k činnostem vybraných svazků, financování projektů a dalších otázek souvisejících se spoluprací obcí.

Mikroregion Běleč byl založen v roce 1999. V těchto letech byl schválen nový Zákon o obecním zřízení a Zákon o krajském zřízení. Tyto zákony přinesly nemalé a dlouho očekávané změny v legislativní úpravě spolupráce obcí. Díky těmto zákonům a následným reformám veřejné správy dochází k oživení a nastolení nových cílů v oblasti spolupráce obcí. Hlavním důvodem vzniku jak dle studie, tak i podle oslovených je rozvoj aktivit regionu, cestovního a turistického ruchu. Dále můžeme zařadit ochranu přírody a zdravého životního prostředí.

A) První položená otázka se týkala nejdůležitější činnosti nutné pro chod svazku obcí. Dle obou respondentů je nejdůležitější činností setkávání a komunikace zástupců jednotlivých obcí. Pouze tak mohou být zjištěny potřeby jednotlivých členů mikroregionu a na základě těchto zjištění pak mohou být stanoveny priority. Např. při nastavení dotačních titulů v určitém plánovacím období. Pro starosty menších obcí představuje mikroregion i prostor kde získávají informace. Mohou diskutovat a získávat názor od kolegů na řešení různé problematiky. To oceňují zvláště nově zvolení starostové.

B) Druhá otázka se týká počtu obcí v mikroregionu a jejich vzájemné spolupráce ve svazku. Jedná se o obce: Biřkov, Červené Poříčí, Dolany, Chocomyšl, Chudenice, Ježovy, Kaničky, Křenice, Mezihorí, Němčice, Poleň, Švihov, Úboč, Únějovice, Vřeskovice a Všepadly. V těchto obcích žije na 5 000 obyvatel. Členem mikroregionu je také občanské sdružení OTISK a myslivecké sdružení Svrčovec.

V minulosti proběhla spolupráce na úrovni setkávání občanů, resp. některých občanských organizací a spolků v obcích na území mikroregionu. Za všechny lze jmenovat společné střelby myslivců. Obce mikroregionu také vydaly společné propagační materiály propagující turistické cíle v obcích mikroregionu.

Také velmi pomáhá společná propagace, zejména menším obcím. Ty by neměly šanci vzhledem ke svému malému rozpočtu a neuvolněným starostům takový materiál připravit. V roce 2010 byly pro Běleč připraveny společné naučné tabule v dřevěných stojanech, které byly rozmístěny ve všech členských obcích a ve všech integrovaných obcích města Švihov. Na naučných tabulích byla ve stručnosti napsána historie jednotlivých obcí a upozornění na různé zajímavosti. Vše v jednotném designu tak, aby bylo na první pohled patrné, že patří do Běleče. Chudenický respondent dodává: „Propagační materiály se musí vydat v určitém množství, aby se jejich výroba vyplatila. Na to malé obce nemají. Navíc malé obce mají často jen kapličku na návsi a nějaké drobné památky, takže by ani nedokázaly propagační materiál samy naplnit. Výhodné je to však i pro větší obce či město Chudenice, Švihov – mohou tak získat více materiálů, než by si mohly dovolit samy.“

C) Třetí otázka se snaží posoudit přínos členství v neziskových organizacích. Oba respondenti shodně uvedli, že neziskové organizace určitě mohou zajišťovat nějaké aktivity, které obce dělat nemohou (činnost občanského sdružení Otisk). Tedy kulturní akce pro více obcí, záchrana nějaké památky, která je významná z pohledu více obcí apod.“ Naopak pro neziskové organizace je členství možností seznámit obec se svojí činností a získat od nich zejména finanční spolupráci pro své aktivity. Starostové zástupce takové neziskové organizace berou jako „svého“ a důvěřují mu.

D) Čtvrtá otázka se týká financování. Jedním ze zdrojů finančního příjmu byl příspěvek ze strany obcí. Ten se počítá dle počtu obyvatel žijících na území jednotlivých členů mikroregionu. Zásadní však jsou, resp. v uplynulém období byly dotace ze SZIF.

Nezanedbatelným příspěvkem jsou pak vklady obcí, které získaly v rámci mikroregionu dotace na konkrétní akci, např. rekonstrukci nějaké památky, obecního úřadu, apod.

E) Pátá otázka, jak vidíte další vývoj? Oba shodně uvedli, že rizikem je rozhodně snížená komunikace mezi členy mikroregionu.

Dále chudenický zastupitel uvádí: „Již v době mého působení bylo poměrně zřetelné, že někdo kamarádí s někým, tam spolupráce byla frekventovanější. Jiný starosta se nemusí s jiným, tam byla spolupráce na bodu mrazu. Největší riziko tedy vidím v tom, že každý má tendenci kopat sám za sebe. Tím se snižuje schopnost tvorby zejména společných projektů, jako je propagace území, apod.“

Předseda mikroregionu: „To, co je napsáno výše, platí jen pro některé mikroregiony. Většinou to vzniká dualitou dvou významných sídel – viz. Švihov a Chudenice. Naopak znám například Dobrovolný svazek obcí Ostružná (Kolinec, Velhartice, Mokrusuky, Chlistov, Hlavňovice, Číhaň). Ten založili starostové kvůli spolupráci. Ta jim chyběla a fungují výborně.“

F) Šestá otázka rozebírá spolupráci s ostatními mikroregiony.

Mikroregion Běleč je členem MAS Pošumaví z. s., která spojuje několik svazků obcí, měst a řadu podnikatelských subjektů a neziskových organizací. Vytváří tak zajímavou platformu pro spolupráci v regionu. Na území místní akční skupiny, které zahrnuje část Domažlicka, Klatovsko, část jižního Plzeňska, Sušicko a Horažďovicko. Jiná spolupráce mikroregionů je spíše náhodná a nevybavují si, že by Běleč na něčem spolupracoval s jiným mikroregionem samostatně. Stává se, že některé obce jsou členy více uskupení. Například obec Číhaň je v DSO Ostružná a i v Plánicku, z. s. p. o.

Je nutné si také uvědomit, že obce se sdružují v dobrovolných svazcích obcí, mikroregionech či zájmových sdruženích právnických osob. Každá forma má své výhody i nevýhody. Konkrétně v dobrovolném svazku obcí nemohou být jiní členové než obce.

G) Sedmá otázka se věnuje názorům na slučování obcí.

Chudenický zastupitel a bývalý starosta uvádí: „Administrativní zátěž zejména starostů malých, ale také i tzv. střediskových obcí je velká. Nedovedu si představit, jak se budou starat o další obce, které budou připojeny k jejich kmenovým obcím. Na úřadu této nově připojené obce prostě bude muset zůstat zaměstnaný minimálně na částečný úvazek alespoň jeden úředník a jeden provozní zaměstnanec. Ti budou zajišťovat chod obce. Tzn.

styk s občanem a údržbu. Sníh se prostě z chodníků sám neuklidí. Na úřadu "kmenové" obce bude třeba přijmout minimálně jednoho úředníka, možná dva. Kde je potom ona proklamovaná úspora financí za úředníky malých obcí?"

Předseda mikroregionu: „To je pravda a ani o to moc nestojí, protože jim přibudou další kilometry silnic a chodníků apod. Na druhou stranu malé obce s neuvolněným starostou často nezvládají zvyšující se administrativu a příliš ani nestíhají vyvíjet nějakou aktivitu. Mají velmi malé rozpočty. Často se bojí dotací (kvůli složité administrativě a hrozbě vrácení finančních prostředků v případě chyby). Pokud by se na to specializoval jeden člověk v rámci spojených obcí, bylo by to pro ně jednodušší, ale to je jen teorie. V praxi by se mnozí nedokázali přenést přes fakt, že by jejich obec spravoval někdo z větší sousední obce. Měli by pocit, že dělá méně, než když by to dělal někdo od nich...“

5.2 Výsledky šetření

Polostandardizovaný rozhovor ukázal na významnou shodu v odpovědích obou respondentů s cíly a aktivitami mikroregionu. Mikroregion Běleč vznikl na podporu rozvoje regionu a obcí. Jeho aktivity jsou spojené především s regionálním rozvojem v oblastech turistického, cestovního a rekreačního ruchu, dále v hledání a společném podílení se na finančních zdrojích. To dává malým obcím možnost dosáhnout na finanční prostředky ke své propagaci a k získání zkušeností. A naplňuje to jeho dlouhodobé cíle. Zároveň ale také upozornilo na možné problémy. Problémy v komunikaci mezi obcemi, mezi jejich představiteli. Ne všichni jsou ochotni akceptovat jiné úhly pohledů na spolupráci a opustit zaběhlé zvyklosti. Významnou roli také hraje dualita sídel a velikost obce. Celá práce byla postavena na teorii posoudit výstupy práce Zdenky Vajdové, Daniela Čermáka a Michala Illnera a jejich využitelnost v praktických otázkách spolupráce obcí. Na základě rozhovorů bylo zjištěno, že většina odpovědí koresponduje s výsledky studie. Ve výsledku každá konkrétní situace ve společenství je jedinečná a vyžaduje objektivní vyhodnocení. Podstatnou roli zde hraje objektivnost, zkušenost, dobré vztahy a vzájemná důvěra.

6 Závěr

Bakalářská práce je zaměřena na horizontální spolupráci obcí, regionální rozvoj a cestovní ruch. Konkrétně na případovou studii městysu Chudenice. Cílem práce bylo porovnat závěry teorie horizontální spolupráce obcí v českých podmínkách se závěry studie, která byla realizována prostřednictvím Sociologického ústavu AV (především práce Zdenky Vajdové, Daniela Čermáka a Michala Illnera). Základním výzkumným cílem je srovnání závěrů práce Vajdové, Illnera a Čermáka s fungováním mikroregionu Běleč.

V praktické části bakalářské práce je popsán městys Chudenice nejprve v obecné rovině. Dále se práce zaměřuje na aktivity v oblasti spolupráce obcí. Obec Chudenice je součástí sdružení obcí mikroregionu Běleč. Toto sdružení vzniklo začátkem roku 1999 z iniciativy starostů obcí Švihov, Dolany, Chudenice a dalších. Jmenovaní dospěli k závěru, že pouze společným úsilím, jednotným postupem a sdružením finančních zdrojů může dojít k dalšímu rozvoji spádového území na kvalitativně vyšším stupni než doposud. Sdružené obce chtěly společnou koordinovanou činností dosáhnout podmínek pro trvale udržitelný život na území, o které pečují.

Pro zjištění a pochopení problematiky spolupráce v Mikroregionu Běleč byly respondentům pokládány otázky formou polostandardizovaného rozhovoru. Tím se dosáhlo možnosti názory respondentů (představitelů obce Chudenice a zástupce Mikroregionu Běleč) a jejich praktické zkušenosti porovnat s výsledky sociologické studie AV.

Jak otázky pokládané v rozhovoru, tak studie AV dospěly k závěru, že pokud není svazek příliš velký, je ve svých aktivitách a spolupráci pružnější. Je možné rychlejší operativní řešení a méně přestavitelů se snadněji setká. Dále je nutné rozlišovat dvě skupiny sociálního chování. A to individuální chování a důsledky kolektivních aktivit. Zde dochází k opětné shodě. Podmínkou fungování svazků je nutná dobrá formulace cílů, stanov a vzájemné kooperace při realizaci vytyčených cílů. Dalším pozitivním stimulem může být úspěšně zrealizovaný projekt.

V závěru, stejně jako studie AV, cituje z knihy Roberta Axelroda o vývoji spolupráce: „Všichni víme, že lidé nejsou andělé, a že mají tendenci starat se v prvé řadě o sebe a své věci...“ (Axerold 1984), tak i odpověď dotázaného respondenta hodnotí lidský faktor v tomto kontextu. I zde výsledek ukázal shodu. Pro rozvoj obcí je velmi důležité,

aby v obci fungovaly členské základny spolků, sdružení apod. A to z důvodů podpory v obci. Společným úsilím, jednotným postupem a sdružením finančních prostředků lze dosáhnout lepších životních podmínek na venkově, a tím i postupně zvyšovat osídlenost venkovských lokalit. Je třeba objektivně posoudit a zvolit tu možnost, která je pro danou obec nejvhodnější a umět požádat o pomoc zkušenějšího partnera nebo se k němu přidat.

Z uvedeného vyplývá, že většina poznatků a odpovědí získaných od obou respondentů se ve velké míře shodují se závěry studie. Ukázalo se, že teorie je použitelná i na příkladu městyse Chudenice. Pokud by však mělo dojít k zobecnění teorie, je nutné vzorek rozšířit na větší počet municipalit.

7 Seznam použitých zdrojů

A) Knihy a monografické publikace:

- AXEROLD, R. 1984. The Evolution of Cooperation. New York: Basic Books.
- BALÍK, S., 2009. Komunální politika-Obce, aktéři a cíle místní politiky. 1 vyd., Praha: Grada, 2009. 250 s., ISBN 978-80-247-2908-4.
- ČERMÁK, D., VOBECKÁ, J., Spolupráce, partnerství a participace v místní veřejné správě, Praha, Slon 2011, ISBN 978-80-7419-067-4
- GALVASOVÁ, Iva a kol. Spolupráce obcí jako faktor rozvoje. 1.vyd. Brno: Georgetown, 2007. 137 s. ISBN 80-251-20-9.
- KOUDELKA, Z., Samospráva, Linde 2007, 399 s., ISBN 978-80-7201-665-5
- NEJDL, P., ČERMÁK, D. (eds.). Participace a partnerství v místní veřejné správě, 1 vyd. Praha: Sociologický ústav AV ČR, 2007. 124 s., ISBN 978-80-7330-130-9.
- POMAHAČ, R. a kol., Praha 2013, Veřejná správa, 336 s., ISBN 978-80-7400-447-6
- VAJDOVÁ, Z., ČERMÁK, D., ILLNER, M. Autonomie a spolupráce: důsledky ustavení obecního zřízení v roce 1990.: Sociologický ústav Akademie věd České republiky, Praha 2006, 108 s., ISBN 80-7330-086-9.

B) Internetové zdroje:

- Atlas Česka [online]. 2016. [cit. 2016-02-23]. Dostupné z: < <http://www.atlasceska.cz> > (<http://www.atlasceska.cz/plzensky-kraj/zamek-chudenice/>)
- Český statistický úřad [online]. 2015. [cit. 2015-12-02]. Počet obyvatel a průměrný věk. Dostupné z: < <http://www.czso.cz> > (<http://www.czso.cz/csu/2005edicniplan.nsf/p/1372-05>)
- Český statistický úřad [online]. 2015. [cit. 2015-12-15]. Počet obyvatel k 1. 1. 2015 v obcích. Dostupné z: < <http://www.czso.cz> > (<https://www.czso.cz/csu/czso/pocet-obyvatel-v-obcich-k-112015>)
- Farnost Švihov [online]. 2016. [cit. 2016-01-19]. Dostupné z: < <http://www.farnostsvihov.estranky.cz> > (http://www.farnostsvihov.estranky.cz./clanky/kostel-sv.-jana-krтитеle-chudenice-oprava-dotace-z-ropu/kostel-sv_-jana-krтитеle-v-chudenicich.html)

Horizontální spolupráce obcí [online]. 2016. [cit. 2016-02-01]. Dostupné z: <<http://www.ksr.ef.jcu.cz>> <http://ksr.ef.jcu.cz/dokumenty/profilu/doc-phdr-jaroslav-cmejrek-csc-dokumenty/verejna-sprava-a-regionalni-rozvoj/horizontalni-spoluprace-obci>

Chudenice [online]. 2015. [cit. 2015-12-28]. Dostupné z: <<http://www.sumavanet.cz>> (<http://www.sumavanet.cz/umchudenice/>)

Mikroregion Běleč [online]. 2015. [cit. 2015-12-10]. Dostupné z: <<http://www.belecmikroregion.cz>> (<http://www.belecmikroregion.cz/o-mikroregionu>)

Občanské sdružení Otisk [online]. 2016. [cit. 2016-02-02]. Dostupné z: <<http://www.otisk.org>> (<http://www.otisk.org/americka-zahrada>)

Ústava České republiky [online]. 2015. [cit. 2015-12-10]. Dostupné z: <<http://zakony.centrum.cz>> (<http://zakony.centrum.cz/ustava-ceske-republiky>)

Veřejná správa [online]. 2015. [cit. 2015-12-12]. Dostupné z: <<http://www.dvs.cz>> (<http://www.dvs.cz/clanek.asp?id=6326681>)

Zámek Chudenice [online]. 2016. [cit. 2016-02-02]. Dostupné z: <<http://www.zamekchudenice.cz>> (<http://www.zamekchudenice.cz/zamekchudenice/osobnosti.asp>)

C) Legislativa:

Občanský zákoník č. 40/1964 Sb.

Obchodní zákon č. 513/1991 Sb., Zák. č. 513/1991 Sb.

Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky. In: Sbírka zákonů České republiky. Praha, 1992, roč. 1993, č. 1, částka 1.

Vyhláška Ministerstva kultury č. 208/1996 Sb.

Zákon č. 513/1991 Sb. O obecně prospěšných společnostech

Zákon č. 83/1990 Sb. O sdružování občanů

Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení). In: Sbírka zákonů České republiky. Praha, 2000, roč. 2000, č. 128, částka 38.

Zákon č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje. In: Sbírka zákonů České republiky. Praha, 2000, roč. 2000, č. 248, částka 73.

Zákon č. 250/2000 Sb., O rozpočtových pravidlech územních rozpočtů

D) Ostatní zdroje

Kronika obce Chudenice

Městys Chudenice

Muzeum Chudenice, Starý zámek

Studie sociálně ekonomického rozvoje Mikroregionu Běleč 2005

Zápisy a usnesení zastupitelstva městysu Chudenice

E) Seznam použitých zkratek

AOPK, AV ČR, CHKO, MAS, MK, MV, ND, Obr., Odst., PČR, ROP, SZIF, z. s.,
z. s. p. o.

8 Přílohy

Příloha č. 1: Záznamový arch polostandardizovaného rozhovoru

Seznam otázek:

1. Jaké jsou nejdůležitější činnosti nutné pro chod svazku obcí?
2. Jaký je počet obcí a jak byste charakterizovali jejich vzájemnou spolupráci ve svazku?
3. Posuďte přínos členství v neziskových organizacích.
4. Financování
5. Jak vidíte další vývoj spolupráce?
6. Jak lze charakterizovat spolupráci s ostatními mikroregiony?
7. Jaký je Váš názor na slučování obcí?

1. Jaké činnosti jsou pro chod svazku obcí nejdůležitější?

Nejdůležitější je setkávání a komunikace zástupců jednotlivých obcí. Pouze tak mohou být zjištěny potřeby jednotlivých členů mikroregionu a na základě těchto zjištění pak mohou být stanoveny priority např. při nastavení dotačních titulů v určitém plánovacím období.

Pro starosty menších obcí mikroregion představuje prostor, kde získávají informace, můžou diskutovat a získávat názor od kolegů na řešení různé problematiky. To ocení zvláště nově zvolení starostové.

2. Jaký je počet obcí a jak byste charakterizovali jejich vzájemnou spolupráci ve svazku?

Bířkov, Červené Poříčí, Chočomyšl, Chudenice, Dolany, Ježovy, Kaničky, Křenice, Mezihorí, Němčice, Poleň, Švihov, Úboč, Únějovice, Vřeskovice, Všepadly

Pozor součástí mikroregionu můžou být i další členové – v tomto případě neziskové organizace – Otisk, o.s. (nyní jsou už zřejmě z.s., ale mohli se transformovat i na o.p.s. – nemají to nikde uvedeno) a Myslivecké sdružení Svrčovec

V minulosti proběhla spolupráce na úrovni setkávání občanů, resp. některých občanských organizací a spolků v obcích na území mikroregionu. Za všechny mohu jmenovat např. společné střelby myslivců. Obce mikroregionu také vydali společné propagační materiály propagující turistické cíle v obcích mikroregionu.

Určitě je důležitá společná propagace, zejména pro menší obce, které by neměly šanci vzhledem ke svému malému rozpočtu a neuvolněným starostům takový materiál připravit. V roce 2010 jsem pro Bělč připravil společné naučné tabule v dřevěných stojanech, které byly rozmístěny ve všech členských obcích a ve všech integrovaných obcích města Švihov. Na naučných tabulích byla ve stručnosti historie jednotlivých obcí a upozornění na různé zajímavosti. Vše bylo v jednotném designu tak, aby bylo na první pohled patrné, že patří do Bělče. Propagační materiály se musí vydat v určitém množství, aby se jejich výroba vyplatila, na to malé obce nemají, navíc malé obce mají často jen kapličku na návsi + nějaké drobné památky, takže by ani nedokázaly propagační materiál samy naplnit. Výhodné je to však i pro větší obce či město Švihov – můžou udělat více materiálů, než by si mohly dovolit samy.

3. Posuďte přínos členství v neziskových organizacích.

Určitě můžou zajišťovat nějaké aktivity, které obce dělat nemůžou – viz činnost Otisku – tedy kulturní akce pro více obcí, záchrana nějaké památky, která je významná z pohledu více obcí apod. Naopak pro neziskovky znamená členství možnost seznámit obce se svojí činností a získat od nich zejména finanční spolupráci pro své aktivity. Navíc starostové zástupce takové neziskovky berou jako „svého“ a důvěřují mu.

4. Financování

Jedním ze zdrojů byl příspěvek ze strany obcí, který se počítá dle počtu obyvatel žijících na území jednotlivých členů mikroregionu. Zásadní však jsou, resp. V uplynulém období byly dotace ze SZIF. Nezanedbatelným příspěvkem jsou pak vklady obcí, které získali v rámci mikroregionu dotace na konkrétní akci, např. Rekonstrukci nějaké památky, obecního úřadu, apod.

5. Jak vidíte další vývoj spolupráce?

Rizikem je rozhodně snížená komunikace mezi členy mikroregionu. Již v době mého působení bylo poměrně zřetelné, že někdo kamarádí s někým, tam spolupráce byla frekventovanější, jiný starosta se nemusí s jiným, tam byla spolupráce na bodu mrazu. Za největší riziko tedy vidím v tom, že každý má tendenci kopat sám za sebe. Tím se snižuje schopnost tvorby zejména společných projektů, jako je propagace území, apod.

To co je napsáno výše platí jen pro některé mikroregiony. Většinou to vzniká dualitou dvou významných sídel – viz. Švihov a Chudenice. Naopak znám například Dobrovolný svazek obcí Ostružná (Kolinec, Velhartice, Mokrusuky, Chlistov, Hlavňovice, Číhaň), který založili starostové kvůli spolupráci, která jim chyběla a fungují výborně.

6. Spolupráce s ostatními mikroregiony.

Mikroregion Běleč je členem Místní akční skupiny Pošumaví, z.s., která spojuje několik svazků obcí, měst a řadu podnikatelských subjektů a neziskových organizací. Vytváří tak zajímavou platformu pro spolupráci v regionu – na území místní akční skupiny, které zahrnuje část Domažlicka, Klatovsko, část jižního Plzeňska, Sušicko a Horažďovicko. Jiná spolupráce mikroregionů je spíše náhodná a nevybavují si, že by Běleč na něčem spolupracoval s jiným mikroregionem samostatně. Stává se však, že některé obce jsou členy více uskupení – například Číhaň je v DSO Ostružná a v Plánicku, z.s.p.o.

A ještě pozor – obce se sdružují v dobrovolných svazcích obcí, mikroregionech či zájmových sdruženích právnických osob – každá forma má své výhody i nevýhody. Třeba v dobrovolném svazku obcí nemůžou být jiní členové než obce.

7. Názor na slučování obcí?

Administrativní zátěž zejména starostů malých, ale můžeme říci, stále střediskových obcí, je tak velká, že si prostě nedovedu představit, jak se budou starat o další obce, které budou připojeny k jejich "kmenovým" obcím. Na úřadu této nově připojené obce prostě bude muset zůstat zaměstnaný minimálně na částečný úvazek alespoň jeden úředník a jeden provozní zaměstnanec, kteří budou zajišťovat chod obce. Tzn. styk s občanem a údržbu. Sníl se prostě z chodníků sám neuklidí. Na úřadu "kmenové" obce bude třeba přijmout minimálně jednoho úředníka, možná dva? Kde je ona proklamovaná úspora financí za úředníky malých obcí?

To je pravda a ani o ně moc nestojí, protože jim přibudou další kilometry silnic a chodníků apod. Na druhou stranu malé obce s neuvolněným starostou často nezvládají zvyšující se administrativu a příliš nestíhají vyvíjet nějakou aktivitu, mají velmi malé rozpočty, často se bojí dotací (kvůli složité administrativě a hrozbě vrácení finančních prostředků v případě chyby) – pokud by se na to specializoval jeden člověk v rámci spojených obcí, bylo by to pro ně jednodušší – ale to je jen teorie. V praxi by se mnozí nedokázali přenést přes fakt, že by jejich obec spravoval někdo z větší sousední obce – měli by pocit, že dělá méně, než když by to dělal někdo od nich.

Seznam obrázků

- Obr. č. 1: Mapa lokace městysu Chudenice
- Obr. č. 2: Kostel sv. Jana Křtitele
- Obr. č. 3: Starý zámek
- Obr. č. 4: Kaple sv. Anny
- Obr. č. 5: Rozhledna Bolfánek
- Obr. č. 6: Americká zahrada
- Obr. č. 7: Zámek Lázeň
- Obr. č. 8: Kvapilovo jezírko
- Obr. č. 9: Jaroslav Kvapil
- Obr. č. 10: Přírodní divadelní scéna Rusalčina jezírka

Seznam tabulek

- Tabulka č. 1: Počty členů zastupitelstva k počtu obyvatel a velikosti obvodu
- Tabulka č. 2: Struktura obcí v ČR
- Tabulka č. 3: Právní formy spolupráce obcí
- Tabulka č. 4: Počet obyvatel a průměrný věk v obci
- Tabulka č. 5: Dotace z rozpočtu Plzeňského kraje 2010-2015
- Tabulka č. 6: Ostatní dotační tituly 2010-2015